

Noodzaak

28 juni 2017, door Ad van Dun,
gepubliceerd op [Stiltijdharma](#)

*De geest is zodanigheid, werkelijkheid;
het is de essentie van alle verschijnselen en maakt ons alle illusies duidelijk.¹*

Alle geestelijke onderzoek en beoefening, welke vorm het ook aanneemt en in welke traditie het ook plaatsvindt, komt voort uit een grondmotief dat aan het bestaan zelf raakt. Dat maakt de wijsheidsweg zo waardevol: we komen er volledig door tot leven.

Zolang ik genoeg neem met afgeleide, niet per se noodzakelijke motieven om mijn bestaan mee te vullen of zelfs op te fleuren, zal ik noodgedwongen ook weer teleurgesteld of gefrustreerd raken.

Dat heeft twee redenen: de halfzachte aanpak van mijn leven genereert allerlei bij-effecten die elk op zich weer complicaties veroorzaken. En ten tweede: de definitieve oplossing blijft door al mijn gearzel nog steeds uit beeld, en met elke portie uitstel-karma raak ik er zelfs nog verder van verwijderd.

Wie vooral worstelt met karma, dus wie last heeft van conditionering, dualisme en onechtheid, en het diepe motief voelt om zich hiervan te bevrijden, zal baat hebben bij een besef van noodzaak. In feite geldt dit voor elk gesteld doel: wil je iets echt realiseren, dan moet je het noodzakelijk maken, anders kun je er beter niet aan beginnen.

Neem je je veranderingswens serieus, dan zal jouw groei ook optimaal verlopen en je zult nieuwe hindernissen kunnen vermijden.

Maar ook als je je oriënteert op dharma-terrein en je bent aan het onderzoeken hoe onvoorwaardelijkheid werkt, is noodzaak een onontbeerlijk ingrediënt.

Het doet je inzien en voelen dat de werkelijkheid in wezen maar één kracht is en dat alle oefenen neerkomt op het realiseren van één centrale grondkwaliteit.

Die kwaliteit heeft vele namen - puurheid, leegte, jezelf zijn, eenheid - maar woorden helpen je op enig moment niet veel verder. Gedachten en woorden, als instrumenten van betekenisgeving, zijn zinvol op karma-terrein; zij helpen ons om helderheid en verband te scheppen, om perspectief te zien en keuzes te maken.

Juiste uitleg en juist inzicht met behulp van termen, modellen etc. ondersteunt de verschuiving van ons verwarde denken naar een betrouwbaarder, helder denken.

Eigenlijk geldt dit voor alle didactische middelen: zij bestrijden de complexiteit en het chaotisch, bedrieglijk karakter van Mara's maakbaarheidsfabriek.

Alle modellen, stadia, niveau's of kwaliteiten zijn uiteindelijk *upaya*, hulpmiddelen om blindheid, verwarring, complexiteit te ontrafelen.

Maar zodra je de dharma herkent en intuïtief begrijpt dat alle veelheid een onderlinge samenhang heeft en dat we met alle noodzakelijke verandering niet de werkelijkheid zélf veranderen, ga je eenvoud waarderen en toepassen.

Dan ook komt vooral loslaten centraal te staan, in plaats van verwerven, vasthouden, herinneren, etc.

Beeldvorming en functionaliteit worden irrelevant wanneer het aankomt op verwerkelijking. De geest laat processing, interpretatie, doelvorming en beoordeling los, om zodoende vrij te komen uit de particuliere sfeer van specifieke karma-werking.

Dit is de zin en het nut van kluizenaarschap in de spirituele tradities. Zen kent in dit verband de spreuk: "Van het dorp, naar de berg, en terug naar het dorp."

De top van de berg staat voor onze oefenplek waar we zakken in de vulkanische oefentrechter. Zo vinden we onze bestaansbodem: niet door te zweven, maar juist door in ons lichaam te kruipen en de subtiele wonderlijkheid van leven en sterven te ervaren.

Jezelf leren kennen is het realiseren van je ware aard. Die ware aard wordt ons waarheidslichaam genoemd. Het leren kennen van die grondkracht is de enige noodzaak voor serieuze zoekers. Alle vruchtbaars, alle heilzame expressie en vermogen zoals die van oudsher wordt toegeschreven aan boeddha's en bodhisattva's, komen hieruit voort.

Heb je eenmaal gekozen voor de weg die bij jou past, laat je dan niet misleiden door de diversiteit van uitleg of methodes; maak geen steriele beelden over hoe het pad moet verlopen. Daar zorgt het leven dat jou voorziet van alle noodzakelijke kwaliteiten - inclusief onderricht - zelf wel voor. Als je vertrouwt in de dharma, zal jouw oprechtheid je wekken wanneer je het risico loopt je te gaan hechten of verstrikt te raken.

Alle wereldse taken en functies die bodhisattva's uitvoeren, liggen in het verlengde van hun realisatie. Anders gezegd: de manier waarop je de dingen doet, hangt direct samen met de kwaliteit van je oefenen.

Mededogen is geen aparte vaardigheid, wijsheid hoeft niet onderhouden te worden.

Mededogen en wijsheid zijn de natuurlijke kleuren van de ene, noodzakelijke substantie die we zijn.

Zo te koersen, zonder houvast en zonder divergeren (als subject) en differentiëren (naar objecten), vraagt veel vertrouwen, gemoedsrust en doorzettingsvermogen.

Dat zijn heel welkome kwaliteiten voor bewuste wijsheidswerkers. Het zijn de eerste bloeiwijzen van een nog veel rijker en subtieler palet aan hartskwaliteiten.

Dit is het mooie van de dharma: je krijgt een eindeloos leer- en belevingsperspektief geschonken.

¹ Fa-tsang: Commentary on the Awakening of Faith (An English Translation by Dirck Vorenkamp). New York 2004, p. 292